

Pest az első este

{ 10 } Mi, régebbi pesti lakosok, akik néha évszámra nem mozdulunk ki a város megszokott negyedeiből: olyanok vagyunk, mint az alma-mag: nem látjuk, hogy kívülről piros, sárga vagy zöld héja van-e az almának, amelyben lakunk.

Ezért nem árt kimenni a város kapuin kívül, hogy távolról is láthassuk a várost, amely nélkül úgyse élhetnénk meg sehol, akár-mennyire szokás őt mostanában szidni, gyalázní...

Ó, távolról most is olyan a város, mint felejthetetlen első szerelmünk szívbeli képmása. Különösen akkor, ha az utas háromszáz kilométernyi távolból érkezik alája, mondjuk a legromantikusabb országúton, a gödöllőin, amely feléje vezet. Mennyi falusi kuvaszt, megzavarodott csirkét, elárvult ludat kellett kikerülni Kállay Tamás Mercedesének, amíg az alkony felejthetetlen színű felhői alatt, mesemondó erdők, regékből élő hegyek környékén, kilencven kilométeres gyorsasággal nekiereshette gépét Magyarország legjobb országútján! És azok a céltalan hidak – száznyolcvanát számoltunk meg Szabolcstól Pestig –, amelyek alatt egy kanálnyi víz sincs, amelyek úgy dombosodnak az autótúzó előtt, mint közelgő sírdombok; azok a hegyes országúti kövek, amelyek mind azzal az

alattomos szándékkal várják Borsodban, Zemplénben az utazót, hogy kilyukasszák szekere kerekét, és arra kényszerítsék, hogy kedve ellenére is a tájon maradjon; a gyöngyösi országút, amelybe árkokat ásnak a borszállító szekerek, amely árkokat eszébe sem jut betömni se a városnak, se a közigazgatásnak; mind azért vannak, hogy az utazó szinte a búcsújáró áhítatos vágyával érkezzen el végre a magyarok Mekkájába, Budapest alá.

Hiszen igaz, hogy a külső Kerepesi úton már találkozunk azokkal a speciális pesti arcokkal, amelyeket száz közül is fel lehet ismerni a világon. Úgy tűnik fel, hogy tulajdonképpen most látjuk, milyen szomorú az este az elővárosban. A külvárosi rendőr úgy áll az út közepén, mint egy basa; a vasárnapi kiránduló, kocsijával, lovával nem tudja, hogy merre térjen ki, holott ezt a legutolsó béres is pontosan tudja az országutakon; a korcsmák se hunyorítanak oly hamiskodva, mint például a falusi csárdák, inkább kedvetlennek látszik a küszöb meg az ablak a bor nagy ára miatt; vak ember ténfereg az országúton, holott ezt vidéken nem ereszenék ki; és látszólag valami fásult közöny, ásító unalom, savanyú kedvetlenség várja mindenfelé az utazót, mintha azt kérdezné tőle a legtöbb ház, erkély, torony, ablak, járókelő: – Ugyan miért jött az úr Pestre? Mintha nem volnának itt máris elegen.

De elmaradnak a város fanyar száműzöttjei, a külvárosok; már nagyvilágias kocsitábor, fehérkesztyűs konstábler, külföldi fényekre emlékeztető villamoslámpa várja az idegent a Keleti pályaudvarnál, amely idegennek a legjobb dolga van Pesten, ha teli bugyellárisal száll le a vonatról.

És a nyári, vasárnapi alkony végig a Rákóczi úton mindinkább kezd hasonlatos lenni valami lakodalmas úthoz, ahol felvidámodott emberek, a nagyvárosi szórakozások után baktatók, nyájas nyoszolyóasszonyok és leányok, vőfélyek és vőlegények, tréfásan félrekapott kalaposok és a legelőkelőbb gavallérok mendegélnak passziók után. A kávéházak nyitott ablakain át pengő zene hallatszik, mintha ebben a városban ingyen muzsikálnának a cigányok.

{ 11 }

A vendéglőkben jóévtágyas emberek fogyasztják a legfinomabb eledeleket, mintha ingyen adná azokat a korcsmáros. A szobalányok vidéki grófnőknek öltöznek, és a kövér polgárnékon úgy libeg a könnyű ruha, mint táncosnőkön. Olyan az utca vasárnap estefelé a messzi útról jött ember előtt, mintha mindenki őt várná itt. Hogy kezet szorítson a férfiakkal, összecsókolózzon a nőekkel, ölébe vegye a gyermekeket...

...Persze aztán másnapra csillapodnak a fogadtatás örömei. Hiába keressük a tegnapi esti embereket az utcákon, a mulatóhelyeken; elmentek ők a vasárnap, az álommal, az automobillal. Jóízű veszekedés várja hétfőn reggel az utast a villamoson, amelyre felteszi a lábát. A kalauz szid egy jámbor vidékinek látszó pasasért, mert hamis jeggyel akar utazni.

(1924)